

## **Intervju: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik za BiH "Verujem u budu?nost multietni?ke BiH"**

Poenta nije u slabljenju entiteta, ve? u ja?anju državnih institucija. Jedino tako BiH može funkcionisati na dobrobit svih njenih gra?ana

Ono što je nedostajalo me?unarodnoj zajednici dosad jeste brz i usredsre?en pristup krizama na Balkanu. Dopušтало se da problem uzme maha pre nego se pristupilo njegovom rešavanju. I, u stvari, mnogi problemi su rešavani iz zapadne politi?ke perspektive. Sentiment i osjetljivost ovog regiona Evrope su posebni i oni se moraju uzeti u obzir kada se traži rešenje - kaže u intervjuu za "Blic" visoki predstavnik me?unarodne zajednice u Bosni i Hercegovini, austrijski diplomat Wolfgang Petri?, obja?njavaju?i svoje kritike me?unarodnoj zajednici koje je nedavno uputio u razgovoru za be?ki "Kurir". Na pitanje da li me?unarodna zajednica ili njeni klju?ni faktori možda ne razumeju dovoljno dobro balkanske nacionalne sindrome i nekim svojim potezima ?ak podsticati tenzije i sukobe, Petri? odgovara: "Ima principa koji prevazilaze emocionalne aspekte". On isti?e da su to "demokratija i poštovanje ljudskih prava".

Ja bih rekao da nekada nedostaje znanja u pogledu tehnike politike u ovom regionu - kaže Petri?.

Blic: Govori se o ideji za stvaranje neke vrste subevropske unije za jugoisto?nu Evropu. Da li je to mogu?e i koliko je realno?

WP: Mir i razvoj nije samo pitanje aranžmana unutar jedne države. Region kao takav treba da na?e viziju. U Bosni i Hercegovini je postalo o?igledno da nacionalisti?ka retorika i separatisti?ki planovi ne?e ljudima obezbediti hleb. Dostigli smo trenutak u vremenu kada se zemlje, i velike i male, a kamoli mali entiteti ne mogu održati u izolaciji. Svakoj pojedinoj zemlji u regionu potrebne su milijarde u stranim investicijama i one se me?usobno takmi?e na tom planu. Put napred za ovaj region jeste u koordiniranijem pristupu, kako ekonomskom tako i politi?kom. Ne znam da li bi to bila subevropska unija, ili jednostavno zona slobodne trgovine, ali primer EU pokazuje da ekomska integracija može pomo?i da se prevazi?e ?ak i svetski rat.

Blic: Ako kritike sumiramo na BiH, šta su vaše suštinske zamerke?

WP: Odakle smo krenuli pre šest godina? Pola stanovništva BiH bilo je raseljeno, a procenjuje se da je ubijeno više od 200.000 ljudi. U ovoj zemlji nema nijedne porodice koju je ovaj rat poštedeo. Ljudi su se delili zbog naizgled nepomirljive mržnje, izbeglice su jedino mogle sanjati o povratku u podru?ja iz kojih su proterane, a ekomska ki?ma BiH bila je uništена. Danas imamo hiljade izbeglica koje se vra?aju u podru?ja iz kojih su proterane - ?ak ubrzanim tempom. Ekonomski razvoj ide sporo, ali ipak ide. Nemojte me pogrešno razumeti. Ne može se pore?i da je situacija u zemlji i dalje teška i da nova vlada mora mnogo toga da nau?i kako bi obezbedila ljudima ono na što ?ekaju: napredak i posao. Ali, sve u svemu: ako ovo nije uspeh, onda šta jeste?

**Blic: Svedoci smo brojnih incidenata sa pretnjama i ubistvima povratnika, nereditma tokom verskih ceremonija... Verujete li u budu?nost multietni?ke BiH u kojoj bi postepeno nestajala vlast entiteta u korist centralnih organa vlasti?**

**WP:** Odgovor je direkstan: da, verujem u budu?nost multietni?ke Bosne i Hercegovine. Ljudi u BiH su prešli dug put u rekonstrukciji svoje zemlje - izbeglice se vra?aju, Srbi, Hrvati i Bošnjaci ponovo žive jedni pored drugih. Ko želi povu?i novu granicu sada, šest godina nakon rata? Ko može verovati da bi i jedna strana ponovo prihvatala granice? Ljudi su imali i previše podela. Sada treba da vide i put napred. Ako se budemo oslanjali na rešenja iz 19. veka dobi?emo i odgovore iz 19. veka - dakle: krvoprolji?e. Nema nijednog razloga zašto dobar Srbin, dobar Hrvat, dobar Bošnjak ne bi mogao isto tako biti dobar gra?anin BiH. Me?utim, poenta nije u slabljenju entiteta, nego u ja?anju državnih institucija. Jedino na taj na?in BiH može funkcionisati, a njeni gra?ani ?e uživati dobrobit evropske integracije. Put od Banjaluke do Evrope ide kroz BiH.

Blic: **Smatrate li da bi, šest godina nakon Dejtona, eventualnim povla?enjem me?unarodnih institucija,**

## **uklju?uju?i i Sfor, ponovo moglo do?i do oštijih me?unacionalnih tenzija, pa možda i sukoba?**

WP: Vojno prisustvo u BiH je još uvek od najvišeg zna?aja, ali samo dotle dok relevantni policijski mehanizmi ne budu u stanju da preuzmu sve te dužnosti. Ovo zavisi od uspeha u osiguranju civilnog a ne vojnog mira. A osnova za civilni mir jeste kompromis – što je nešto što sve strane koje u ovome u?estvuju moraju nau?iti. To jeste teško: BiH se urušila 1992. godine jer su antidemokratski režimi u Beogradu i Zagrebu uzburkali situaciju, pothranjivali nacionalisti?ka ose?anja o?ajnih ljudi i ?ak izvršili napad na zemlju vojnim i paravojnim snagama. A danas, predsednici Hrvatske i Jugoslavije su pre tri meseca potpisali izjavu u Italiji kojom obavezuju svoje zemlje na o?uvanje stabilnosti BiH i u kojoj izjavljuju da nemaju teritorijalnih pretenzija na nju.

Blic: **Mandat vam je nedavno produžen što govori o podršci koju imate, ali ste i sami ?esto na meti kritike predstavnika sva tri naroda u BiH. Ima li opravdanih kritika i postoje li nešto u okviru vaših nadležnosti ?ime i vi niste zadovoljni?**

WP: Angažman me?unarodne zajednice u BiH je dalekosežan. Postoji veliki opseg pitanja, od povratka izbeglica do ekonomске reforme i ustavnih pitanja, a visoki predstavnik je kona?ni autoritet za pitanja koja se ti?u implementacije Dejtonskog mirovnog sporazuma. U toku proteklih godina, nacionalisti?ke stranke koje su bile na vlasti nisu uopšte bile voljne da uspostave trajni red i mir u BiH; nasuprot tome, one su pokušavale da podele zemlju izme?u njih tri. Na kraju, me?unarodna zajednica, to jeste visoki predstavnik, morao je doneti ve?inu zakona u BiH. Naravno, tu i tamo oni nisu bili savršeni; poneki potezi su se mogli povu?i druga?ije, gledaju?i iz današnje perspektive. Ali, principi su ostali neizmenjeni i nesporni. Me?utim, me?unarodna zajednica, koja sada radi sa vladom koja je privržena sprovo?enju reformi i promena, povu?i ?e se iz raznih pitanja i organima BiH na razli?itim nivoima omogu?iti da rade svoj posao. To je realizacija onoga što sam ja oduvek zastupao – odgovornost.

Blic: **Sti?e se utisak da SAD baš nisu blagonaklone prema vašem radu u BiH? Da li je to posledica razli?itih vi?enja stanja u BiH vas i ameri?kog ambasadora u BiH Tomasa Milera? Otkud, uopšte, te kritike i da li vam smetaju?**

**WP:** Ja mislim da je to obi?na zabluda u javnosti, koja se tako pohlepno odmah prihvata, jer predstavlja finu pri?u za novine. ?injenica je da su Sjedinjene Države, koje su jedna od najaktivnijih ?lanica Upravnog odbora Saveta za primenu mira, uvek podržavale moj rad u BiH. Podršku je izrazio i državni sekretar Kolin Pauel prilikom posete Sarajevu i mi imamo odli?ne radne odnose. Što se ti?e ambasadora Milera, on je bio veoma dragocen i upu?en partner – kada god sam morao doneti tešku odluku u toku protekle dve godine, uvek je na Upravnom odboru Saveta za primenu mira davao svoju punu podršku. Želim mu sve najbolje na novom poslu.

Blic: Šta ste li?no sebi postavili kao cilj do isteka mandata i koji su prioriteti u oba entiteta koji o?ekuju vašeg naslednika?

WP: Put napred za BiH, kao i za celi region, jasno je zacrtan. Regionalna integracija i integracija u Evropu. Za BiH posebno, ovo zna?i ostati na kursu reforme. Povratak izbeglica je još uvek u središtu stvari. Isto tako i ekonomска reforma i ja?anje državnih institucija. Pojava nasilja u Banjaluci i Trebinju u maju, prilikom sve?anosti kojima se obeležavao po?etak obnove džamija, i prvobitna reakcija organa vlasti pokazali su stepen do kojeg društvo u RS još uvek pati od opasnih zabluda i uverenja. To je pokazalo da Republika Srpska mora da pre?e još dosta puta pre nego što se bude moglo razgovarati o vladavini zakona i poštovanju ljudskih prava tamo. To je svakako nešto što ?u pratiti veoma pažljivo tokom moje poslednje godine u BiH.

Drugo zna?ajno pitanje svakako je bojkot legalnih institucija od strane HDZ-a. Verujem da ?e implementacija odluke Ustavnog suda i izborni zakon uzeti u obzir mnoga pitanja koja su zna?ajna za Hrvate i isto tako želim da umerene snage unutar HDZ-a prevagnu i po?nu da se uklju?uju u zakonite i ustavne procese u BiH, jer ovo je domovina Hrvata – kao što je i Srba i Bošnjaka.

Što se ti?e moga naslednika: ko god da bude, on ne?e zauzeti mnogo druga?iji stav jer ovo nije ni?iji privatni posed. Stav visokog predstavnika je stav me?unarodne zajednice. Naravno, postoja?e logi?na razlika u li?nom stilu.

## **Spekulacije o kandidaturi**

Blic: Nema?ka štampa tvrdi da ste ozbiljan kandidat za budu?eg predsednika Austrije. Imaju li tvrdnje osnova i ho?ete li se kandidovati?

**WP:** Da, poznato mi je da postoje napisi u štampi o svakovrsnim javnim dužnostima koje ?u izvršavati. Ali to su ?iste spekulacije. Moj mandat je upravo produžen na još jednu godinu i ja se u potpunosti koncentrišem na zadatke koje obavljam u ovoj zemlji.

Amerika je zadovoljna

Blic: Spekuliše se da se u ameri?kom Kongresu vodi neka vrsta istražnog postupka protiv vas. Koliko u tome ima osnova?

WP: Nije mi poznata ikakva istraga o tome. I koliko ja znam, Kongres SAD je opovrgao da postoje ikakve namere o upu?ivanju istražne misije. Tako?e je re?eno da je Kongres temeljno i redovno primao zadovoljavaju?e izveštaje iz mog ureda.